

ÇAĞIN GERÇEKLERİ VE BİLİMSELLİĞİN GEREĞİ

VOLKAN EDİGER
JEOLJİ MÜHENDİSİ

Çağımız bilim çağıdır. Bilimin her alanında birçok araştırmalar yapılmakta, insanlar günden güne doğaya egemen olmaktadır. Bilimin önemini kavrayan uluslar, artık en basit gibi görünen sorunları bile bilimsel yöntemlerle çözümlene yoluna gitmektedirler. Örneğin, en gereksiz gibi görünen bir futbol oyunu bile tamamen bilimsel kurallara dayandırılarak oynanmakta, böylece başarı oranı artmaktadır. Böyle davranmak çağımızın gereğidir. Bilimselliği önemsememek, alışlagelmiş, babadan kalma yöntemlerden vazgeçememek; çağın gerisinde kalmak, çağdaş bir görüşe sahip olamamak demektir.

Özellikle son yıllarda bulunan yeni araçlar ve geliştirilen yeni yöntemler, insanların bu arayışına ve doğa gerçeklerini kavram, uğraşına yeni boyutlar kazandırmaktadır. Örneğin bir bilgi sayar, uzman kişilerin bile günler hatta haftalar boyu yapamayacağı işleri, çok kısa bir zaman süresi içinde, hem de hiç hata yapmaksızın yapabilmektedir.

Tüm bunların yanısıra bilimin tek başına bir anlamda taşımadığı da bilinen gerçeklerdendir. Salt bilim yapmak için, bilim yapılamaz. Bilimsellik ancak yeni bulguların, İnsanlar yararına, pratik alana sokulduğu anda geçerlilik kazanır. Değilse, sadece belli bir kitlenin anlayabileceği, sadece onların üzerinde çok bilimsel tartışmalar yapabileceği, kitaplar arasına sıkışmış bir laf yığınının öteye gidemez. Yanlız, tüm bunlardan bilimsel çalışmalar yapmanın yararlılığı sonucu çıkamaz. Bugün kitaplarda kalan bir teoriden değişik zamanlarda yararlanılabileceği unutulmamalıdır. Fakat, bu teorilerin yurt gerçeklerinden kaynaklanması, çeşitli konuların bu gerçeği kavraması, önemsemesi ve uzun vadeli çalışmaların planlanması gereklidir. Yukarıda tüm söylenmek istenilen şey; bilimselliğin kendine bir uygulama alanı olduğu sürece geçerliliğini koruması ve gerçek anlamına o zaman erişmesidir.

Konuya bu yönden bakmak, bizi bilimsel çalışmaların yapıldığı kurumlarla, bu çalışmalardan yararlanması gereken kurumların organik işbirliğine götürür. Yani, üniversiteler ve araştırma enstitüleri ile, çeşitli uygulayıcı kurumların işbirliğine.

özellikle kalkınmakta olan ülkelerin bu gerçeği kavrayıp, söz konusu birliği sağlamaları tüm ülkenin yararına. Ülkemizde de, "çeşitli parasal ve eleman kısıtlılığının yarat-

tığı güçlülere" karşın bu işbirliği ne ölçüde sağlanabilmektedir? Acaba bu konuda eldeki tüm olanaklar sonuna değin zorlanmakta mıdır?

Bu konuda özellikle jeoloji ve maden mühendisliğini ilgilendiren alanlarda birçok örnek vermek olasıdır. Ülkemiz bilindiği gibi, yeraltı kaynakları yönünden oldukça zengin bir ülkedir. Fakat gerek bu kaynakların araştırılması ve gerekse işletilmesi sırasında bilimsel çalışmalara ne ölçüde yer verilmektedir? Üretimi hızlandırıcı, emniyet katsayısını artırıcı, ham maddenin en verimli bir şekilde işlenmesini sağlayıcı ve pazarlamaları istenilen düzeye getirici bir dizi çalışma yapılmakta mıdır? Yoksa "gözümle gördüğümü, bildiğim yöntemlerle çıkarırım" düşüncesiyle, onları yeraltından çıkarıp, ya yerüstünde yeniden stoklamakta-, ya da değerinin çok altında pazarlaması mı yapılmaktadır?

Yeraltı kaynaklarına sahip olmanın hiç bir anlam taşımadığı asıl önemli olanın çıkarılan ürünlerin dünya piyasasında değerlendirilmesi olduğu, çağımızın bilinen gerçekle-rindendir. Bugün, bir çok ülke yeterli kalite ve miktardaki ki-,laklarına karşın, daha ekonomik olması nedeniyle, dışardan ithal yoluna gitmektedir. Ham maddenin, yurt içinde işlenmesi

yapılmadığına göre, çıkarılan maddelerin dünya piyasalarına sürüleceğine göre, uluslararası mineral ve metal ticaretini iyi incelemek, büyük firmalar arasındaki rekabetten yararlanarak, ham maddeyi piyasada en iyi yere oturtabilmek gereklidir. Bunu yapabilmek için de, uluslararası ticaret ilişkilerini bilimsel yöntemlerle izlemek ve bir dizi çalışma yapmak kaçınılmazdır.

Yöneticilerin bu konuyu ne denli önemsedikleri, onların stajyerlik ve çeşitli akademik çalışmalar karşısındaki tutumlarından anlaşılmaktadır. Bu tür çalışmalar, tüm yazı boyunca anlatılmağa çalışılan; bilimsel kurumlara, uygulayıcı kurumlar arasında olması gereken ilişkiyi sağlayabilecek çalışmalardır. Özellikle jeoloji ve maden mühendisliği dallarında, bir kaç yıl sonra aynı kurumlarda teknik eleman olarak görev alacak olanların, stajyerlik süresi boyunca, bilgi ve yeteneklerini geliştirmesi için sağlanacak tüm olanaklar, özelden yine aynı kurumların genelde de tüm ülkenin yararınadır. Buna karşın yıllardır 30.-TL. olan stajyer yövmiye-lerl değişmemekte, üstelikte "pazar günleri çalışılmadığı" gerekçesiyle, pazar yövmiyelerlnin ödenmemesi yolunda, karar alınabilmektedir. Asgari işçi ücreti 20 TL. iken staj-

yerlerine 30 TL. ödenmesine karşın, asgari ücret 60 TL. olduğu halde, stajyerlerin ücretlerinin değişmemesi, ayrıca ücretlerin yeniden ayarlanması yerine, pazar yövmiyelerinin kesilmesi doğrultusunda, "bir çok bürokratik işlemlerin yaratacağı güçlülükleri bile göze alarak" karar çıkarılması, yöneticilerin konuya nasıl baktıklarını en güzel biçimde ser-gilemektedir.

Benzer durumlar, bitirme ve master tezi çalışmaları içinde söz konusudur. Çođu kurumlarda bu tür bilimsel çalışma yapanlara da, ya bilime ya da yapılacak çalışmanın bilimselliğine inanılmadığı için, "konuyla ilgili yeterli açıklıkta bir yasanın bulunmadığı" gerekçesiyle, stajyer ücreti ödenmemekte ve kurumların bu öğrencilere yapması gereken yardımlar yapılmamaktadır.

Her kurumun kendine özgü bilimsel çalışma yapılmasını gerektiren bir takım sorunların olduğu gerçektir. Bu sorunların büyük projeler haline dönüştürölüp, yıllar sürecek o-lan çalışmalara çözümeğe çalışılması, büyük maddi ve eleman olanaklarını gerektirmektedir. Bu çalışmaların yapılabilmesi için, herşeyden önce, tüm yapılacak masrafları karşılayabilecek kapasitede yeraltı kaynaklarının bulunması gereklidir. Bilindiđi gibi ülkemiz, çok miktarda ve iyi kalite-

de kaynaklar yerine, az miktarda ve düşük kalite kaynaklar yönünden zengindir. Ayrıca bölge olarak çok dağınık olması, çalışma alanını genişletmektedir. Tüm bu koşullar gözö-nünde bulundurulursa, büyük çaptaki bilimsel çalışmalar yerine, daha kısa sürede sonuç alınabilecek, ve daha az maddi koşullar gerektirecek çalışmaların önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Bu koşullar altında, ülke yararına en olumlu çalışmaları, çeşitli tez çalışmaları yapan öğrenciler yapabilir. Kal-kınmakta olan ülkeler, çeşitli kısıtlamalardan ötürü, eldeki kaynaklardan bir çok yönde yararlanma yoluna gitmektedirler. Böylece, hem öğrencinin bilgi ve yeteneği artırılırken hem de onun yapacağı çalışmalardan yararlanılabilir.

Daha olumluya doğru, bilimsel araştırma yapma yerine, halen varolan bir yönetmelikteki "stajyerlere ödenen 30 TL. pazar yövmiyesinin" gereksizliğini araştırıp, çeşitli kurullarda bu doğrultuda karar çıkabilmesi için uğraş veren yetkililer, acaba bütün bunları düşündüler mi? Bu yolla eMe edilecek gelirin (bütün bir mühendislik Öğrenimi boyunca, yaklaşık olarak, öğrenci başına 12 x 30 = 360 TL.), yurt ekonomisi için daha yararlı olacağına İnanılan, acaba hangi alanda kullanılması düşünölmektedir?